

Jack D. Douglas (ed.): The Relevance of Sociology

Appleton — Century — Crofts, New York 1970.

Americký sociolog Jack D. Douglas z kalifornské university v San Diegu sestavil výběr známých i neznámých statí a studií od známých i méně známých autorů pod výmluvným názvem. Představitel současného kritického směru radikálních sociologů v USA kladou jednoznačně otázku relevance soudobé americké sociologie. Douglas chce snad svým výběrem dát odpověď na tuto sugestivní otázku. Je přesvědčen, že sociologie má v soudobém světě komplexních sociálních problémů své významné místo a poslání a že někteří její představitelé již v rámci tohoto úkolu dali určité odpovědi a určitá řešení.

Kniha je rozdělena na čtyři části. V první části, která má název *Co slibuje sociologie*, se setkáváme s příspěvky mužů známých jmen — C. W. Millse, J. Galbraitha a W. Moora. Millsův příspěvek je výňatkem z jeho známé *Sociologické imaginace*, není třeba se proto o něm rozepisovat. J. Galbraith nezapře svůj liberální přístup. Jeho příspěvek je zdůvodněním významné role americké společenskovední inteligence ve veřejném životě, nebo přesněji voláním po takové významné roli. I Moore pokračuje ve své dřívější linii liberálního představitel strukturalismu v americké sociologii, současně však jeho příspěvek ukazuje určitý posun. Marxismus prý má podle Moora i dnes vliv jako utopie, jako vize budoucnosti. I soudobá sociologie má při vši střizlivosti a vědeckosti dávat svou vizi budoucnosti, protože lidské jednání je účelové a je zaměřeno k budoucnosti.

Druhá část, nazvaná *Osobní angažovanost a sociální problémy*, obsahuje příspěvky M. Webera (část z přednášky *Věda jako povolání*), je tu zahrnut známý esej A. Gouldnera o mýtu sociologie, zařazený Horowitzem do knihy *New Sociology*. Je to výborná studie o M. Weberovi a jeho koncepci *wertfreie Wissenschaft*. V českém překladu vyšla v antologii textů obecné sociologické teorie

na filosofické fakultě UK. Poslední studií této části je příspěvek méně známého J. R. Seeleyho, věnovaný etickému postoji vědce. Třetí, snad nejzajímavější část, obsahuje velmi podnětnou úvahu nestora chicagské školy Howarda Beckera *Na čí straně stojíme?*, dále významnou statí A. Gouldnera *Sociolog jako straník: sociologie a stát blahobyti* a nakonec příspěvek známého kritika funkcionalistické koncepce stratifikace Melvina Tumina *Hana loajality*. Tato třetí část patří k nejhodnotnějším částem výběru a je zajímavým dokladem podstatných změn ve vývoji americké sociologie, která různými cestami a různými způsoby opouští dříve běžný požadavek lhostejné, údajně neangažované a politicky i morálně neutrální sociologie. Poslední, závěrečná část, která má stejný název jako celá publikace, zahrnuje příspěvky H. Waitzkina a J. Douglase, editora celé práce. Waitzkin ve svém příspěvku, nazvaném *Pravda hledá moc: dilema sociálních věd*, nadhazuje v krátkém přehledu znovu všechny klíčové otázky, o něž vedou sociologové staronové spory — soudy pozitivní proti hodnoticím, oproštění od hodnot proti zodpovědnosti a úspěch kariéry proti řešení sociálních problémů. J. Douglas v závěrečné statí znovu vyjadřuje přesvědčení, že stále více a více sociologů se bude angažovat při řešení sociálních problémů již také proto, že americká společnost vstoupila v šedesátých letech do období politického zmatku a konfliktů jak v domácí, tak v zahraniční politice. Výběr J. Douglase i jeho vlastní pojetí svědčí rovněž o určitém zmatku a nejasnostech. Autoři, které vybral, totiž představují velmi eklektickou směs. Nejvýraznější se odlišují od ostatních svým kriticismem, svou upřímnou snahou o skutečné řešení společenských problémů i otázek samotného poslání a funkce sociologie především C. W. Mills, A. Gouldner a H. Becker. I některé další statí méně známých autorů (např. Waitzkina) stojí za pozornost. Celkově však tento různorodý výběr podává jen jednostrannou a neúplnou informaci o závažných posunech a změnách, jež nastaly v posledních letech v americké sociologii.

Eduard Urbánek

ERRATA v č. 5/1972

Společné zasedání vědeckého kolegia filosofie a sociologie ČSAV a vědeckého kolegia filosofie a sociologie SAV se konalo dne 18. 5. 1972, nikoli 1971, jak bylo omylem uvedeno v informaci na str. 550.